

İlgili Kanun / Madde
5510 S. SSGSK/85,86

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2021/1432
Karar No. 2021/12474
Tarihi: 19.10.2021

- HİZMET TESPİTİ
- ÜCRET ARAŞTIRMASI
- KAMU KURULUŞLARINDA ÜCRET KARŞILIĞI ÇALIŞMA İDDİASININ YAZILI BELGEYLE KANITLANMASININ GEREKTİĞİ

ÖZETİ Öte yandan; davacının çalışmalarının geçtiğini ileri sürdüğü işyeri bir kamu kuruluşudur. Bu nedenle, davalı işyerinde resmi kayıtlara dayanılması ve ücretin yazılı belge ile ödenmesi esastır. Kuruma hizmet bildirilmeyen dönemlerdeki ücret belgeleri ve bu dönemde davacıya ücret ödenip ödenmediği, ödeme yapılmışsa kim tarafından ödendiğinin araştırılması gerekir.

Mahkemece yapılacak iş, davacının ihtilafli dönemde ücretini ne şekilde aldığı araştırılmalı, bu konuda davacının beyanı alınmalı, ücretini nasıl aldığı, kim tarafından nasıl ödendiği sorulmalı, bu dönemde çalıştığına ve ücret aldığına ilişkin belgeler getirilmeli, davacının resmi kayıtlara geçmeyen dönemlerde çalıştığını ve ücretini aldığını gösterir belgelerin ibraz edilememesi halinde bunun nedeni araştırılmalı, haklı ve izah edilebilir bir nedene dayanıyor ise bu takdirde tanık sözlerine itibar edilmeli, kamu kurumu olan davalı işyerinde ücret alma iddiasının yazılı belgelerle ispat edilebileceği göz önünde bulundurulmalı, davacının katılmış olduğu programların rejisörleri veya yetkilileri tanık sıfatı ile dinlenilmeli, böylece bu konuda gerekli tüm

soruşturma yapılarak uyuşmazlık konusu husus, hiçbir kuşku ve duraksamaya yer bırakmayacak biçimde çözümlenip; deliller hep birlikte değerlendirilip takdir edilerek varılacak sonuç uyarınca bir karar verilmelidir.

DAVA: Dava, hizmet tespiti istemine ilişkindir.

İlk Derece Mahkemesince, hükümde belirtilen gerekçelerle davanın kabulüne dair verilen karara karşı, davalı vekili ve fer'i müdahil Kurum vekili tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine, ... Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesince, istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiştir.

... Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesince verilen kararın, davalı vekili ve fer'i müdahil Kurum vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

I-İSTEM

Davacı vekili, davacının davalılardan TRT Genel Müdürlüğüne bağlı TRT ... Radyosunda saz sanatçısı olarak 09.04.1992-28.10.1999 tarihleri arasında geçen hizmetlerinin tespitine karar verilmesini istemiştir.

II-CEVAP

Davalı TRT Genel Müdürlüğü vekili, hak düşürücü süre ve yargı yolu itirazı yanında, hukuki dayanaktan yoksun davanın reddini savunmuştur.

Fer'i müdahil Kurum vekili, haksız davanın reddini istemiştir.

III-MAHKEME KARARI

A-İLK DERECE MAHKEME KARARI

Mahkemece, yapılan yargılama sonucunda, saz sanatçısı olan davacının davalıya ait işyerinde çalıştığı konusunda uyuşmazlık bulunmadığı, basın yayın alanında faaliyette bulunan davalının bir organizasyon dahilinde hizmet verdiği dikkate alındığında, bu organizasyonun maddi veya maddi olmayan tüm unsurlarını tedarik eden, çalışma şekli ve kurallarını belirleyen davalının birimi olan TRT ... Radyosu yönetiminin giderek davalı işveren olduğu, tanık beyanlarında belirtildiği üzere, davacının davalı tarafından belirlenen mesai saatlerinde onun emir ve talimatları altında yani davalı tarafça belirlenen organizasyon kapsamında edimini yerine getirdiği, dolayısıyla aradaki ilişkinin hizmet akdi kapsamında olduğu gerekçeleriyle, davanın kabulü ile; davacının 09.04.1992-28.10.1999 tarihleri arası davalı nezdinde çalıştığının tespitine karar verilmiştir.

B-BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ KARARI

İncelenen mahkeme kararının usul ve esas yönünden hukuka uygun olduğu anlaşıldığından, davalı TRT Genel Müdürlüğü vekilinin ve fer'i müdahil Kurum vekilinin istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiştir.

IV-TEMYİZ KANUN YOLUNA BAŞVURU VE NEDENLERİ

Davalı TRT Genel Müdürlüğü vekili, davanın öncelikle hak düşürücü süreden reddinin gerektiğini, davacının hizmetin tespitini istediği yıllarda çıktığı programlarda devamlılık arz etmeyecek şekilde görev aldığını, periyodik olarak istihdam edilmediğini, davalı işveren ile davacı arasındaki hukuki ilişkinin hizmet değil, istisna akdi niteliğinde olduğunu belirterek, kararın temyizden bozulmasını istemiştir.

Fer'i müdahil Kurum vekili, Kurumca yapılan işlemlerin usul ve yasaya uygun olduğunu belirterek, kararın bozulmasını istemiştir.

V-İLGİLİ HUKUK KURALLARI VE İNCELEME

İnceleme konusu eldeki davada, davacı 09.04.1992-28.10.1999 tarihleri arasında çalıştığının tespitini talep etmiş, mahkemece davanın kabulüne karar verilmiştir.

Dosyadaki kayıt ve belgelerden, talep edilen dönemde davacı adına verilen işe giriş bildirgesi ve bildirilen hizmet bulunmadığı, Ağustos/1994, Aralık/1994 ve Şubat/1995 tarihlerinde davacının TRT ... Radyosu Türk Sanat Müziği yayınına katıldığına dair yayın formlarının dosyaya sunulduğu, davacı ile davalı arasında 25.10.1999 tarihinde imzalanan işçi sayılmayan sözleşmeli personel sözleşmesi ile saz sanatçısı olarak TRT ... Bölge Müdürlüğüne atandığı ve 28/10/1999 tarihinden itibaren 5434 sayılı Yasa kapsamında hizmetinin başladığı, tanık beyanlarının alındığı anlaşılmaktadır.

Davanın yasal dayanağı 506 sayılı Kanunun 79. Maddesidir. 506 sayılı yasanın 6. maddesinde ifade edildiği üzere, “sigortalı olmak hak ve yükümlünden kaçınılamaz ve vazgeçilemez.” Anayasal haklar arasında yer alan sosyal güvenliğin yaşama geçirilmesindeki etkisi gözetildiğinde, sigortalı konumunda geçen çalışma sürelerinin saptanmasına ilişkin davaların, kamu düzenine ilişkin olması nedeni ile özel bir duyarlılık ve özenle yürütülmesi zorunludur. Bu bağlamda, hak kayıplarının ve gerçeğe aykırı sigortalılık süresi edinme durumlarının önlenmesi, temel insan haklarından olan sosyal güvenlik hakkının korunabilmesi için, bu tür davalarda tarafların gösterdiği kanıtlarla yetinilmeyip, gerek görüldüğünde resen araştırma yapılarak kanıt toplanması gerektiği özellikle göz önünde bulundurulmalıdır.

Öte yandan; davacının çalışmalarının geçtiğini ileri sürdüğü işyeri bir kamu kuruluşudur. Bu nedenle, davalı işyerinde resmi kayıtlara dayanılması ve ücretin yazılı belge ile ödenmesi esastır. Kuruma hizmet bildirilmeyen dönemlerdeki ücret belgeleri ve bu dönemde davacıya ücret ödenip ödenmediği, ödeme yapılmışsa kim tarafından ödendiğinin araştırılması gerekir.

Mahkemece yapılacak iş, davacının ihtilaflı dönemde ücretini ne şekilde aldığı araştırılmalı, bu konuda davacının beyanı alınmalı, ücretini nasıl aldığı, kim tarafından nasıl ödendiği sorulmalı, bu dönemde çalıştığına ve ücret aldığına ilişkin belgeler getirilmeli, davacının resmi kayıtlara geçmeyen dönemlerde çalıştığını ve ücretini aldığını gösterir belgelerin ibraz edilememesi halinde bunun nedeni

araştırılmalı, haklı ve izah edilebilir bir nedene dayanıyor ise bu takdirde tanık sözlerine itibar edilmeli, kamu kurumu olan davalı işyerinde ücret alma iddiasının yazılı belgelerle ispat edilebileceği göz önünde bulundurulmalı, davacının katılmış olduğu programların rejisörleri veya yetkilileri tanık sıfatı ile dinlenilmeli, böylece bu konuda gerekli tüm soruşturma yapılarak uyuşmazlık konusu husus, hiçbir kuşku ve duraksamaya yer bırakmayacak biçimde çözümlenip; deliller hep birlikte değerlendirilip takdir edilerek varılacak sonuç uyarınca bir karar verilmelidir.

O hâlde, TRT Genel Müdürlüğü vekili ve fer'i müdahil Kurum vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve ... Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesinin istinaf başvurularının esastan reddine ilişkin kararı kaldırılarak İlk Derece Mahkemesince verilen hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: ... Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi kararının HMK'nın 373/1. maddesi gereği kaldırılarak temyiz edilen ilk derece mahkemesi hükmünün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde temyiz eden davalı tarafa iadesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine, dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine gönderilmesine, 19.10.2021 gününde oybirliğiyle karar verildi.